

به نام خدا

بررسی اندیشه‌ی جاودانگی
با نگاهی به چند مقوله‌ی روایی از شاهنامه

دکتر زهرا السادات قریشی *

دکتر شیرین سالم **

* دکترای ادبیات عرفانی از دانشگاه شیراز - مدرس دانشگاه باهنر و مدیر فرهنگی مجتمع فرهنگی- آموزشی احسان شیراز zahrasadat.ghoreishi@gmail.com

** دکترای ادبیات عرب از دانشگاه فردوسی مشهد- مدرس دانشگاه فرهنگیان salemshirin@yahoo.com

چکیده:

میل به جاودانگی، اندیشه‌ای است جهان‌شمول که همواره ذهن بشر را به خود مشغول داشته است؛ تمام تلاش‌ها، حرکت‌ها، جنگ‌ها و تنش‌ها به طور آگاهانه یا ناآگاهانه برای وصول به این امر است؛ جایی که انسان برمی‌خیزد و برمی‌خیزاند تا تمام نشود. راهکارهای مهم برای جاودانگی و جاودانه ماندن در شاهنامه، یگانگی با نمونه‌های آغازین خود، خردورزی، معناگرایی، عشق و دیگرخواهی به عنوان تجلی بارز آن است که در بسیاری از آثار ادبی دیده می‌شوند؛ به تناسبی که قهرمان با اوصاف نیک و ارزش‌های والای انسانی هماهنگ است، راه به جاودانگی و به بیانی دیگر رستگاری دارد. این مسأله در آثار غنایی و عارفانه چهره‌ی خود را به روشنی و به کمال نشان می‌دهد. اما شاهنامه نیز که روایتی از قهرمانان جاودانه و نیک‌سرشت آزادی و آزادگی است، به گونه‌ای پنهان همین اندیشه را بیان می‌کند. در این گفتار سعی می‌شود که جلوه‌های اندیشه‌ی جاودانگی و عوامل دستیابی به آن در چند روایت از شاهنامه به عنوان اثری با نام و سراینده‌ی جاویدان که ایران کهن را برای ایرانیان و تاریخ جاودانه می‌سازد، بررسی شود.